

LEKEBERGS
KOMMUN

Biblioteksplan 2020 - 2022 för Lekebergs kommun

Fastställd av:
Datum:
Ansvarig för revidering:
Ansvarig tjänsteperson:
Diarienummer: **KS 19-851**

Policy
Program
>Plan
Riktlinje
Regler

Lekebergs styrdokument

Policy – Normerande dokument som klargör Lekebergs kommuns hållning

Program – Dokument som klargör inriktning och metoder för att nå Lekebergs kommuns mål

Plan – Innehåller en tydlig beskrivning vad som ska göras och när det ska göras

Riktlinje – Rekommenderat sätt att agera

Regler – Absolut gräns och ska-krav

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
1.1	Folkbibliotek	4
1.2	Skolbibliotek	5
2	Inledning	6
2.1	Läsanvisning	6
2.2	Styrning och stöttning	6
2.3	Lekebergs kommun är en växande kommun	7
3	Folkbibliotek	7
3.1	Mötesplats och kunskapscentrum	7
4	Kultur, kunskap och folkhälsa	8
4.1	Utställningshall	8
5	Biblioteket för barn och unga	9
6	Prioriterade grupper	9
6.1	Stärkta bibliotek	10
7	Det digitala biblioteket	10
7.1	Digital delaktighet	11
7.2	Digitalt först	11
8	Bibliotekets medieutbud	11
9	Personal	11
10	Samarbete	12
11	Miljöarbete	13
12	Skolbibliotek	13
12.1	Biblioteksrummet	14
12.2	Skolbibliotekarie	14
12.3	Språk, lärande och identitetsutveckling	14
12.4	Skolbibliotekens medieutbud	15
	Bilaga 1 – Bibliotekslagen (2013:801)	17

1 Sammanfattning

Bibliotek är en viktig del i den kulturella infrastrukturen i kommunen. Bibliotekens verksamheter styrs av denna biblioteksplan under åren 2020-2022. Biblioteksplanen är ett styrdokument beslutat av kommunfullmäktige. Planen presenterar kommunens långsiktiga vilja och inriktning för biblioteksverksamheten. Kultur- och fritidsavdelningen inom kultur- och bildningsförvaltningen ansvarar för folkbiblioteksverksamheten. Skolan, i samma förvaltning, ansvarar för skolbiblioteken. Ansvarig gemensam nämnd är kultur- och bildningsnämnden. Styrande för biblioteksverksamheten är bl.a. bibliotekslagen, skollagen, offentlighets- och sekretesslagen samt barnkonventionen.

1.1 Folkbibliotek

Folkbiblioteksverksamheten i Lekebergs kommun består av Lekebergs bibliotek i Fjugesta. Det är en samlingspunkt vars öppettider ska vara anpassade till människors behov, och lokalerna ska vara tillgängliga. Biblioteket ska vara en plats där människor, oberoende av etnicitet, kultur, religion, ålder och sexuell läggning m.m., kan mötas. På biblioteket ska alla kunna hitta den information och kunskap som krävs för att kunna delta aktivt i det demokratiska samhället. Möjligheten till fri åsiktsbildning är också en självklarhet för biblioteket.

Biblioteket ska vara en skattkammare för barn och unga med tillgång till berättelser där de får uppleva läslust och läsglädje. Det ska vara välkomnande och inspirerande. Biblioteket delar ut gåvoböcker till alla nyfödda och 4-åringar, och erbjuder medier för föräldraskapsstöd. Lekebergs bibliotek ska jobba aktivt med olika läsfrämjande aktiviteter för att nå barn, unga och deras föräldrar.

På biblioteket är barn och ungdomar en prioriterad grupp, och de ska kunna påverka och känna sig delaktiga i verksamheten.

Biblioteket ska ge service till dem som inte själva kan komma till biblioteket. Biblioteket ska prioritera personer med läs- och skrivsvårigheter och personer med funktionshinder, som ska erbjudas aktuella medier och tekniska hjälpmedel. Invånare med utländsk bakgrund och de nationella minoriteterna är också prioriterade grupper som ska kunna få information och låna litteratur på sina språk. Biblioteket erbjuder även medier på lättläst svenska.

Biblioteket ska erbjuda kulturupplevelser, men också vara en arena där människor kan vara kreativa i eget skapande. Biblioteket ska göra läsfrämjande insatser, ge tillgång till litteratur, stimulera till nyfikenhet och uppmuntra människor att bilda och utbilda sig. En viktig uppgift är också att verka för att minska det digitala utanförskapet i samhället.

Biblioteket ska genom marknadsföring i olika kanaler nå användarna. Bibliotekets verksamhet ska kunna flytta ut där människor finns, via depositioner och medverkan vid aktiviteter i andra lokaler.

Bibliotekets medieutbud behöver ständigt aktualiseras. Utbudet ska vara anpassat efter användarnas behov och spegla världen både lokalt och globalt. Biblioteket ska hänga med i den tekniska utvecklingen och erbjuda medier i nya former.

Det är viktigt att bibliotekets besökare bemöts av professionell och fackutbildad personal för att ge service av hög kvalitet. Användaren ska känna sig sedd och vara nöjd med sitt besök. Många av bibliotekets delar kräver omvärldsbevakning och det är därför viktigt att delta i nätverk med andra bibliotek och organisationer.

För att utföra sitt uppdrag ska biblioteket samarbeta med olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå.

1.2 Skolbibliotek

Alla elever i Lekebergs kommun ska ha tillgång till ett skolbibliotek och alla skolor ska ha ett bibliotek. Målsättningen är att under kommande år komplettera med skolbibliotekariekompetens i kommunen.

Läsning har en stor betydelse för elevers språk- och kunskapsutveckling. Skolbiblioteket ska ses som en resurs som bidrar till ökad måluppfyllelse i skolan.

Skolbiblioteken ska ha ett anpassat utbud av böcker och övriga medier. Elever och pedagoger ska kunna påverka medieutbudet. Genom skolbiblioteken får alla elever i kommunen tillgång till böcker på ett likvärdigt sätt.

2 Inledning

2.1 Läsanvisning

I biblioteksplanen används orden; *är, ska och kan* i den löpande texten.

Är beskriver hur det ser ut nu.

Ska beskriver de verksamhetsdelar, aktiviteter eller tjänster som ska finnas, t.ex. enligt bibliotekslagen. En del av *ska*-beskrivningarna når biblioteken redan idag, andra inte.

Kan visar på olika möjliga tillvägagångssätt för utveckling av biblioteksverksamheterna inom flera områden.

2.2 Styrning och stöttning

Lekebergs kommuns biblioteksplan för åren 2020-2022 är ett styrdokument beslutat av kommunfullmäktige. Planen presenterar kommunens långsiktiga vilja och inriktning för biblioteksverksamheten. Biblioteksplanen både styr och stöttar politiker och tjänstemän i det årliga mål- och aktivitetsplanarbetet. För tjänstemännen fungerar den även som en värdefull vägledning i det dagliga arbetet. Uppföljning sker årligen i det systematiska kvalitetsarbetet.

Kultur- och fritidsavdelningen inom Kultur- och bildningsförvaltningen ansvarar för folkbiblioteksverksamheten medan skolorna, i samma förvaltning, ansvarar för skolbiblioteken. Ansvarig gemensam nämnd är Kultur- och bildningsnämnden.

Bibliotekslagen, skollagen, dataskyddsförordningen (GDPR), offentlighets- och sekretesslagen samt barnkonventionen är några av de lagar som styr verksamheten. Andra dokument är vägledande, såsom de den nationella biblioteksstrategin och de nationella kulturpolitiska målen.

Ur bibliotekslagen:
17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

2.3 Lekebergs kommun är en växande kommun

Lekebergs kommun är en expansiv kommun som präglas av en helhetssyn, hållbar utveckling och tillväxt. Kommunen har landsbygdens fördelar med attraktivt boende i naturnära miljöer, ett rikt kultur- och fritidsliv och bra företagsklimat. Med goda kommunikationer är det aldrig långt till det större utbudet i storstaden. Kommunen satsar på bra bostäder, moderna förskolor och skolor samt ett fördelaktigt företagsklimat.

Det prognosticerade antalet invånare sista december 2019 är 8 232. Under de senaste fem åren har kommunens befolkning ökat med 869 personer, vilket blir en ökning med drygt 170 personer per år. Under perioden 2014-2019 har befolkningen ökat med drygt 10 procent.

Ålder	Dec. 2014 (antal)	Dec. 2019 (antal)
0-5	608	740
6-15	871	1 105
16-19	305	323
20-64	3 991	4 318
65-79	1 207	1 312
80+	381	433
TOTALT	7 363	8 232

3 Folkbibliotek

Folkbibliotek är en viktig del i den kulturella infrastrukturen, och en naturlig samlingspunkt i lokalsamhället. Bibliotekets öppettider ska vara anpassade till människors behov och lokalerna ska vara tillgängliga. Biblioteksverksamheten kan utvecklas så att den når ut i flera av kommunens orter, t ex genom bokbuss eller filialer. Biblioteket är till för alla som bor, besöker eller jobbar i kommunen, och är en av de få platser i samhället där alla har rätt att vara utan krav på avgift, medlemskap eller prestation.

Folkbiblioteksverksamheten i Lekebergs kommun består av Lekebergs bibliotek som är centralt beläget i kommunhuset i centralorten Fjugesta.

Under 2018 byggdes biblioteket om. Det blev större lokalmässigt med en ökad tillgänglighet, och en utställningshall. I samband med ombyggnationen byttes stora delar av inredningen ut, för att göra biblioteket mer attraktivt och tillgängligt utifrån ledorden: Skattkammare och Mötesplats.

Ur bibliotekslagen:

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

3.1 Mötesplats och kunskapscentrum

Människor behöver information och kunskap för att kunna delta och aktivt göra sina röster hörda i det demokratiska samhället. På biblioteket ska alla kunna hitta information efter sina behov. Biblioteket ska verka läsfrämjande för alla åldrar, stimulera till nyfikenhet, fritt kunskapsökande och uppmuntra människor att bilda och utbilda sig. Dagens arbetsliv kräver oftare än förr att människor fortbildar sig under olika skeden av livet. Genom att tillhandahålla studieplatser ska biblioteket vara en resurs för studerande.

Biblioteket är en plats där människor, oberoende av etnicitet, kultur, religion, ålder och sexuell läggning kan mötas men också bara vara sida vid sida. Möten mellan människor skapar grunden för ett tolerant och öppet samhälle. Biblioteket kan vara ett offentligt rum som motverkar fördomar, diskriminering och främlingsfientlighet.

4 Kultur, kunskap och folkhälsa

Biblioteket ska erbjuda kulturupplevelser producerade av både professionella och amatörer. Upplevelserna bidrar till att berika livet för besökarna och kan ge dem en högre livskvalitet samt en ökad förståelse och medkänsla för andra människor. Enligt studier är kultur en attraherande faktor som har betydelse för människors beslut att söka sig till en plats och bosätta sig där, se t.ex. *Kultur gör skillnad*, en studie från Myndigheten för tillväxtanalys (PM 2015:14). Dessutom har kultur en positiv effekt på människors hälsa, se t.ex. *Kultur för hälsa*, en rapport från Statens Folkhälsoinstitut (nr 2005:23).

Det är viktigt att värna om och lyfta fram vårt gemensamma kulturarv - kunskap om vårt ursprung gör det lättare att förstå den värld som vi lever i idag. Genom gemensamma kulturupplevelser och berättande i olika former kan vi tillsammans skapa framtidens kulturarv.

Biblioteket ska vara en arena där människor kan vara aktiva i eget skapande. Att skapa stimulerar till nytänkande och kreativitet, vilket har positiva effekter på hela samhället. Genom olika aktiviteter och en anpassad lokal kan biblioteket uppmuntra till eget skapande i olika former. På biblioteket kan också utställningsplats, förutom utställningshallen, erbjudas för att visa upp resultaten av eget skapande.

Biblioteksrummet ska vara välkomnande och inspirera till läslust och kreativitet. Biblioteket ska stimulera besökarens fantasi och nyfikenhet, samt erbjuda plats för samtal eller för lugn och ro. Användarna ska känna sig välkomna och delaktiga i biblioteket.

Bibliotekets verksamhet ska kunna flytta ut där människor finns. Bokdepositioner och medverkan vid aktiviteter i andra lokaler, samt arrangemang, ger möjligheter för biblioteket att nå ut.

4.1 Utställningshall

I biblioteket finns Lekebergs kommuns utställningshall.

Utställningshallen ska vara en lokalt och regionalt etablerad utställningsverksamhet för kommunens invånare och besökare, och ska bidra till ökad kulturverksamhet. Utställningshallen ska vara en arena för upplevelser av olika typer av utställningar

Ur bibliotekslagen:

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

och tillhörande kringverksamhet. Den kan skapa möten, samtal, funderingar, reflektioner, reaktioner, tolkningar och olika perspektiv.

Utställningshallen ska vara tillgänglig för alla.

5 Biblioteket för barn och unga

Biblioteket ska vara en skattkammare för barn och unga, där de får uppleva läslust och läsglädje. Barnen har rätt att växa upp med tillgång till böcker och berättelser i sina liv. Biblioteksrummet ska vara välkomnande och inspirerande både för läsning och samvaro.

Biblioteket jobbar aktivt med olika läsfrämjande aktiviteter för att nå barn, unga och deras föräldrar. Det kan röra sig om olika typer av bokpåsar, lovaktiviteter, läsklubbar och andra riktade projekt. Barn och ungdomar är en prioriterad grupp. Biblioteket möter barnen genom att se dem, föra en dialog och lyssna till dem. De ska kunna påverka och känna sig delaktiga i verksamheten, i både stort och smått.

Genom ett samarbete med Barnavårdscentralen (BVC) delas gåvoböcker ut till alla nyfödda och 4-åringar. Målet är att alla barn i kommunen ska få två egna böcker, som kan ge läsoplevelser tillsammans med vuxna. Bokgåvan innebär ett besök på biblioteket, där vårdnadshavaren kan se vad som erbjuds.

Biblioteket har medier och annat material anpassade både för att utveckla ett barns språk, närhet och samspel mellan barn och vuxen, samt medier för föräldraskapsstöd.

För att gynna språkutveckling och uppmuntra till läsning kan biblioteket samarbeta med till exempel Öppna förskolan, föreningar, förskolor och skolor. Bland annat genom utlån till förskolor, sagostunder och bokpresentationer, delaktighet i olika läsprojekt, samt medverkan på föräldramöten.

Ur bibliotekslagen:

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

6 Prioriterade grupper

Biblioteket ska prioritera vissa grupper. Personer med läs- och skrivsvårigheter och personer med funktionshinder ska erbjudas aktuella medier och tekniska hjälpmedel. Invånare med utländsk bakgrund och de nationella minoriteterna ska kunna få information och låna litteratur på sina språk. Biblioteket köper in medier på efterfrågade språk, men kan också till viss del komplettera med lån från andra bibliotek, som t.ex. Internationella biblioteket.

De nationella minoriteterna ska, förutom att erbjudas medier och information på sitt eget språk, också göras synlig för majoriteten. Detta kan ske bl.a. genom att bemärkelsedagar uppmärksammas och att information om de nationella

minoriteternas särart, status och historia finns synlig och tillgänglig. De nationella minoriteternas rättigheter ska särskilt synliggöras.

På biblioteket finns medier på lättläst svenska som flera av de prioriterade grupperna har behov av. Alla ska ha tillgång till bibliotekets verksamhet och service.

Bibliotekarierna ska ha kunskap och kompetens om tjänster, system och digital teknik som finns för de prioriterade grupperna. Bibliotekarierna ska ge information och handledning om de olika tjänsterna.

Biblioteket ska välkomna alla till aktiviteter och kan ha särskilda riktade aktiviteter för prioriterade grupper. Biblioteket ska sträva efter att genomföra aktiviteter som fungerar främjande och stärkande för de nationella minoritetsspråken.

Enligt bibliotekslagen ska biblioteket vara tillgängligt för alla. För att nå dem som inte själva kan komma till bibliotekslokalen kan man använda metoder som t.ex. Talboken kommer-, Boken kommer-service eller bokbuss.

6.1 Stärkta bibliotek

Under ett års tid, med början hösten 2019, har en bibliotekarie anställts för att jobba särskilt med prioriterade grupper. Det har gjorts möjligt genom ett bidrag från Kulturrådet med finansiering från den statliga satsningen "Stärkta bibliotek".

Arbetet ska inriktas mot talboksverksamheten, arbete med mångspråk (olika språk) och de nationella minoritetsspråken.

Genom bland annat arbete med medieutbudet, medieförmedling och olika inriktade aktiviteter kan bibliotekets uppmärksamhet åt dessa grupper förstärkas och förbättras.

7 Det digitala biblioteket

Biblioteket kan man ta del av via Internet genom hemsidan och digitala tjänster, såsom e-medier och databaser. Det är viktigt att nå ut till användarna genom marknadsföring. Sociala medier är en kanal, förutom hemsidan, som ger möjlighet till information, delaktighet och dialog.

Ur bibliotekslagen:

§4 Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

Ur bibliotekslagen:

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. De nationella minoritetsspråken,
2. Andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. Lättläst svenska.

7.1 Digital delaktighet

Biblioteket ska verka för att minska det digitala utanförskapet i samhället. Biblioteket erbjuder tillgång till datorer och fritt trådlöst nätverk till våra besökare. Ovana datoranvändare ska i större utsträckning kunna erbjudas hjälp på biblioteket. Sådana aktiviteter kan ske, t.ex. i samarbete med studieförbund.

7.2 Digitalt först

För att främja digital kompetens hos allmänheten satsar regeringen på ett nationellt digitalt kompetenslyft för bibliotekspersonal: Digitalt först, under 2017-2020. Syftet är att i nästa steg ska bibliotekspersonalen med hjälp av olika aktiviteter, och i det dagliga mötet med biblioteksbesökarna, öka medborgarnas digitala kunnighet. Tanken är att på så sätt motverka det digitala utanförskapet.

Ur bibliotekslagen:

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 Bibliotekets medieutbud

Bibliotekets medieutbud är mångsidigt och behöver ständigt aktualiseras. För att hålla bibliotekets bestånd aktuellt måste arbetet med inköp, gallring och översyn pågå kontinuerligt utifrån en kvalitetsbedömning. Det ska vara anpassat efter biblioteksanvändarnas behov och önskemål och spegla världen både lokalt och globalt.

Det finns en mångfald av olika medietyper. Det är viktigt att biblioteket hänger med i den tekniska utvecklingen och erbjuder medier i nya former. Mediernas innehåll och exponering bidrar till läslust och inspiration.

När en låntagare efterfrågar medier som inte finns i bibliotekets bestånd, och som inte går att köpa in, kan biblioteket fjärrlåna dem från andra bibliotek. Genom att erbjuda fjärrlån garanteras användarna tillgång till information och det är viktigt för jämlikheten. Lekebergs bibliotek är ett mindre folkbibliotek och genom fjärrlåneverksamheten breddas medieutbudet för våra låntagare.

9 Personal

Biblioteket är platsen för det goda mötet. Det är viktigt att bibliotekets alla besökare bemöts professionellt, och ges god service. Alla biblioteksbesökare ska bemötas med

respekt och på ett likvärdigt sätt, samt utifrån varje besökares behov. Besökaren ska känna sig sedd och vara nöjd med sitt besök.

Biblioteket ska ha fackutbildad personal, som får kontinuerlig kompetensutveckling. Att arbeta på ett bibliotek innebär ett kvalificerat arbete som kräver social kompetens och inkännande. Arbetet innebär att kunna söka i en mångfald av källor och ha kunskap om källkritik.

Bibliotekets alla delar spänner över många ämnesområden som kräver omvärldsbevakning. Det är viktigt att det ges tid att delta i nätverk med andra bibliotek och organisationer både lokalt, regionalt och nationellt. Utöver att möta biblioteksanvändaren under bibliotekets öppettider består verksamheten av en stor del så kallat inre arbete; bland annat administration, mediehantering, och planering. Det inre arbetet i kombination med fackutbildad personal är en förutsättning för en biblioteksverksamhet av god kvalitet.

10 Samarbete

Folkbibliotek samarbetar idag med olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Lekebergs bibliotek samarbetar för att höja kvaliteten och kunna erbjuda ett bredare utbud av både medier och aktiviteter. Det sparar också resurser bland annat genom samverkan inom upphandlings- och avtalsprocesser, och kompetensutveckling för den egna personalen.

Biblioteket ingår i det nationella bibliotekssamarbetet, bland annat genom fjärrlåneverksamhet.

På regional nivå sker samarbete med Biblioteksutveckling Region Örebro län (BRÖL) vars syfte är att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet. Regionbibliotekets arbete beskrivs i den regionala biblioteksplanen.

Biblioteket välkomnar även initiativ från lokalsamhället; lokala nätverk, föreningar och privatpersoner. Det är viktigt att lyfta fram lokala krafter och idéer.

Biblioteket kan ingå i samarbeten som utvecklar och berikar både bibliotekets och andras verksamheter, som t.ex. skolbiblioteken. Folkbiblioteket ska dock inte kompensera för avsaknad av skolbiblioteksverksamhet.

11 Miljöarbete

Biblioteket är en del i kommunens arbete för en hållbar framtid, och ska sträva efter att minska negativ klimatpåverkan och annan belastning på miljön vid val av material och tjänster.

Biblioteket är också en viktig informationsförmedlare för allmänheten när det gäller kunskap om hur man kan ställa om till det hållbara samhället.

12 Skolbibliotek

Alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek enligt lagstiftning. Skolbiblioteken ska ses som en integrerad del av lärandet och en viktig resurs i den pedagogiska verksamheten i skolan. Respektive skola ansvarar för skolbiblioteken.

Lekebergs kommun har fem grundskolor på tre orter: Mullhyttan, Fjugesta och Hidinge. Idag har varje skola ett biblioteksrum.

Höstterminen 2019:

Skola	Årskurs	Antal elever
Mullhyttans skola	Förskoleklass till åk 6, fritidshem	117
Hidinge skola	Förskoleklass till åk 6, fritidshem	289
Tulpanens skola	Förskoleklass till åk 3, fritidshem	254
Lekebergsskolan 4-6	Åk 4-6, fritidshem, särskola	177
Lekebergsskolan 7-9	Åk 7-9	235

Utöver dessa elever studerar ett varierande antal på gymnasiet (9 elever november 2019) och SFI (49 elever november 2019). I november 2019 var det totala antalet elever på kommunens skolor 1 300.

Ur bibliotekslagen:

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

12.1 Biblioteksrummet

Eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek (fysiskt biblioteksrum) med ett anpassat medieutbud för att kontinuerligt kunna använda biblioteket som en resurs som bidrar till ökad måluppfyllelse. Skolbiblioteket ska vara tillgängligt med generösa öppettider och bidra till alla elevers lika tillgång till litteratur och medier samt ägna särskild uppmärksamhet åt prioriterade grupper (personer med funktionsnedsättning och personer med annat modersmål än svenska). (Se Bibliotekslagen 2013:801, 4§ och 5§.)

Skolbiblioteket/biblioteksrummet ska vara ett ställe att kunna dra sig undan till. Där kan elever finna lugn och ro och tid för återhämtning. Där kan de också få träffa en vuxen som inte ska bedöma eller sätta betyg.

12.2 Skolbibliotekarie

En skolbibliotekarie är en resurs för pedagogerna och det dagliga arbetet utifrån styrdokument och arbetet för ökad måluppfyllelse.

Målsättningen är att:

År 1: skolorna har en skolbibliotekarie.

År 2: det finns skolbibliotek på alla skolor (med egen lokal anpassad efter dess verksamhet. På Lekebergsskolan F-9 är bibliotekarien med i arbetet att iordningsställa ett skolbibliotek).

År 3: det finns en fungerande skolbiblioteksverksamhet på alla skolor.

Skolbibliotekarien ska dels stödja lärarnas undervisning, dels främja elevernas läsning. Skolbibliotekariens ledarskapsförmåga och samarbete med lärare och annan skolpersonal är av stor betydelse i arbetet med att utveckla gemensamma arbetsmetoder. Samtidigt som alla skolor har ett skolbibliotek ska även biblioteksverksamheten ut i klassrummen.

För att underlätta och ge bättre förutsättningar till skolbiblioteksverksamheten kan s.k. lärarbibliotekarier utses på skolorna. Lärarbibliotekarier är lärare som ansvarar för skolbiblioteket, oftast endast del av sin arbetstid i skolan. Lärarbibliotekarie har ingen formell bibliotekarieutbildning.

Exempel på aktiviteter skolbibliotekarien kan bidra med: läsecirklar, individuella och anpassade boktips, filmade boktips och bloggar, högläsning, författarbesök, lära ut olika lässtrategier, gemensamt skrivande och dramatisering av böcker.

12.3 Språk, lärande och identitetsutveckling

Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser. Från den 1 juli 2019 gäller nya bestämmelser i skollagen. Syftet med garantin är att elever i behov av extra

anpassningar och särskilt stöd ska få det så tidigt som möjligt och att stödet utformas efter varje elevs behov. (Källa: Skolverket)

Under de kommande åren ska kommunen jobba med att utveckla verksamheten som rör nyanlända barns och elevers mottagande och utbildning. Detta har gjorts möjligt med ett riktat stöd från Skolverket där ett av utvecklingsområdena är språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Både den nya bestämmelsen om en "läsa, skriva, räkna-garanti" och kommunens särskilda satsning på språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt går hand i hand med att utveckla kommunens skolbiblioteksverksamhet och skolbibliotekariekompetens.

Genom läsning, och samtal om det lästa, har eleverna möjlighet att öka sin förmåga till kritiskt tänkande samtidigt som ordförrådet utvecklas. Läsning har även stor betydelse för elevers språkutveckling och för deras förmåga till inlevelse och fantasi. Dessutom bjuder läsningen på nya upplevelser, möten och tankar.

I Läroplanen (Lgr 11) står att skolans uppdrag är att "Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ".

"Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga." (Lgr11)

Skolorna ska arbeta med läsfrämjande aktiviteter utifrån läroplanernas mål och ingå i kommunens nätverk för läslust bestående av representanter från respektive skola samt folkbiblioteket. Utvärdering av skolbiblioteken ingår i skolornas årliga systematiska mål- och kvalitetsarbete.

Utöver att böcker och läsande är en viktig väg till lärandet är de också en viktig del i den sociala utvecklingen som handlar om identitetsskapande och förmåga till empati och förståelse för andra. Likaså kan läsande som berör och väcker känslor vara ett sätt att motverka psykisk ohälsa bland eleverna.

Informationssökning och källkritiskt tänkande ingår som en viktig del i de flesta av skolans ämnen. En stor del av dagens texter är digitala, t.ex. e-böcker och webbtexter. Att förstå och kunna tolka texter som kombinerar ord, bild, ljud och länkar är därför en nödvändig kompetens. Inom dessa områden kan skolbibliotekarien bidra. I läroplanen sägs också att "skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens".

12.4 Skolbibliotekens medieutbud

Skolbiblioteken ska erbjuda ett varierat utbud av böcker och annan media som är anpassade till elevernas ålder, språknivå, intressen och färdigheter. Det är

skolbibliotekarien som ansvarar för medieutbudet och elever och pedagoger ges möjlighet att påverka utbudet genom inköpsförslag.

Genom skolbiblioteken får alla elever i kommunen tillgång till litteratur på ett likvärdigt sätt. Genom ett brett medieutbud ökar förutsättningarna att väcka läslusten hos alla elever. Regelbunden läsning ger ökad läsförståelse som underlättar inläring i alla ämnen.

Bilaga 1 – Bibliotekslagen (2013:801)

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika

behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje landsting och de kommuner som inte ingår i ett landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande. Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har ut